

Program proti šikaně

(součást MPP – ZŠ a MŠ Nerudova 9, České Budějovice)
školní rok 2017-2018

Školní program proti šikaně slouží k vytváření bezpečného a zdravého prostředí ve škole, je zaměřen na prevenci šikany.

Vychází z těchto metodických východisek:

- Metodický pokyn MŠMT k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení (č.j.: 28275/2000-22)
- Metodický pokyn MŠMT k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j.: 21149/2016)
- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (č.j.: 21291/2010-28)
- Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2013-2018

Šikanou označujeme situaci, kdy jeden nebo více žáků úmyslně, většinou opakovaně ubližuje druhým. Znamená to, že někdo, komu se nemůžeš ubránit, dělá, co je nepříjemné, co ponižuje nebo to prostě bolí. Strká do tebe, nadává, schovává věci. Ale může i pomlouvat, intrikuje, navádí spolužáky, aby s tebou nemluvili a nevšimli si tě. Později se otravování stupňuje, nastupuje fyzické násilí.

Šikanování je vážná věc a v řadě případů bývá trestním činem.

V právní praxi je **šikanování definováno jako úmyslné jednání, které je namířené proti jinému subjektu a které útočí na jeho lidskou důstojnost.** Šikana naplňuje skutkové podstaty řady trestních činů – omezování osobní svobody, vydírání, loupeže, znásilnění, pohlavní zneužívání, poškozování cizí věci aj.

S rozvojem nových technologií se objevil nový druh šikany – **kyberšikana.**

Cílem kyberšikany je někomu ublížit nebo ho zesměšnit za použití elektronických prostředků. Je to úmyslné, nepřátelské chování, které se obvykle opakuje. Jednotlivec nebo skupina útočníků ubližuje takovým způsobem, že se oběť nemůže účinně bránit.

Kyberšikana je například:

- hanlivé a urážlivé zprávy zasílané prostřednictvím SMS, MMS nebo internetu
- zesměšňující nebo ponižující obrázky či videa posílané e-mailem nebo vyvěšené na webové stránce
- zesměšňování, vydírání, zastrašování, ubližování, obtěžování a pronásledování voláním, psaním zpráv nebo prozváněním prostřednictvím komunitních sítí
- zneužití identity oběti rozesíláním urážlivých zpráv pod jejím jménem
- krádeže hesel a následné zneužívání osvojeného účtu

Postup při prevenci šikany

Škola má povinnost v souladu s ustanovením §29 zák.561/2004 Sb., školského zákona zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví žáků v průběhu všech vzdělávacích a souvisejících aktivit a současně vytvářet podmínky pro jejich zdravý vývoj a pro předcházení vzniku sociálně patologických jevů. Škola si musí připustit možnost, že ve škole šikana existuje a být na ni připravena. Proto je také zpracován tento plán boje proti šikaně.

Pedagogové mají možnost vzdělávat se v oblasti SPJ, ve sborovně je nástěnka s problematikou šikany.

Prevence ve výuce

Prevence šikany prochází celým školním vzdělávacím programem. Na 1. stupni pomáhají vytvářet dobré vztahy mezi dětmi ve třídě třídní učitelé. Do tříd také přicházejí policisté s problematikou kyberšikany. Na 2. stupni posiluje dobré vztahy účast na adaptačním kurzu, lyžařském kurzu, společné další akce dětí. Žáci dostávají řadu podnětných informací v hodinách občanské výchovy, výchovy ke zdraví, výtvarné výchovy, českého jazyka aj. V hodinách mluvíme s žáky o vztazích v rodině, škole aj., snažíme se, aby výuka byla zajímavá, kladně motivujeme, pěstujeme empatii mezi žáky. Na základě znalostí třídy, pracujeme s potencionálními oběťmi šikany, tlumíme agresivní sklony možných agresorů.

Prevence o přestávkách

O přestávkách jsou žáci pod pedagogickým dozorem. Dozor nad žáky začíná 20 minut před zahájením vyučování i v šatnách. Přestávky tráví žáci ve třídách nebo na chodbách, v budově Čéčova mají k dispozici školní dvůr se stoly nad stolní tenis a koše na košíkovou opět pod dohledem vyučujících. V šatnách končí dozor s odchodem posledních žáků. Přehled dozorů je vyvěšen na nástěnce ve sborovně a na každé chodbě.

Spolupráce s rodiči

Spolupráce s rodiči probíhá prostřednictvím třídních schůzek. Rodičům jsou rozdávány letáky týkající se problematiky drog, šikany a v poslední době velmi aktuální kyberšikany.

Šikana

Jak poznáme, že by se mohlo jednat o šikanu?

a) nepřímé znaky šikanování

- žák je často osamocený, nemá kamarády
- o přestávkách vyhledává blízkost učitelů
- působí smutně, stísněně, je uzavřený
- jeho prospěch se někdy náhle zhoršuje
- stále postrádá nějaké věci, používá nepravděpodobné výmluvy jejich ztráty
- mění svoji cestu do školy a ze školy
- začíná vyhledávat důvody pro absenci ve škole
- má odřeniny, modřiny a jiné rány, které nedovede vysvětlit

b) přímé znaky šikanování

- posměšné poznámky na adresu žáka, nadávky, ponižování, hrubé žerty na jeho účet
- nátlak na žáky, aby dával dary a peníze šikanujícímu
- kritika žáka pronášená nenávisťným nebo pohrdavým tónem
- nátlak na žáka, aby vykonával nemorální činy
- honění, strkání, kopání, rány, ale nápadné je, že je oběť neoplácí

Postup při řešení šikany – postup školy

(třídní učitel - bod 1-3, vedení školy, školní metodik prevence, výchovný poradce)

- 1) **Pozorujeme chování žáků a atmosféru ve třídě.**
- 2) **Zjistíme si informace o šikaně.**
- 3) **Konzultujeme svá pozorování s kolegy, kteří ve třídě učí.**
- 4) V případě podezření projednáme situaci s vedením školy, školním metodikem prevence a výchovným poradcem a **domluvíme se na jednotném postupu:**

- šetření by mělo probíhat nenápadně,
- zjišťujeme informace od oběti nebo od těch, kteří na šikanování upozornili
- najdeme svědky šikanování
- provedeme pohovory s dětmi, (nikoli konfrontace obětí a agresorů)
- zajistíme ochranu oběti šikany
- provedeme rozhovor s agresory, případně konfrontaci mezi nimi

Měli bychom zjistit:

- Kdo je obětí šikany, kolik jich je?
- Kdo je agresorem, kolik jich je? Kdo z nich je iniciátor, kdo je aktivní účastník šikany?
- Co, kdy, kde a jak dělali agresori konkrétním obětem?
- K jak závažným agresivním a manipulativním projevům došlo?
- Jak dlouho šikanování trvá?

- 5) **Svoláme výchovnou komisi** – zástupce vedení školy, výchovný poradce, školní metodik prevence, třídní učitel, agresor a jeho rodiče.

Doporučená **osnova jednání**: - seznámení rodičů s problémem

- vyjádření agresora i jeho rodičů
- rozhodování komise o výchovných opatřeních bez účasti rodičů
- seznámení rodičů a žáka se závěrem komise

Pokud je více agresorů, probíhá jednání odděleně. Rodiče s problémem seznamuje ten, kdo šetřil případ a má všechny potřebné poznatky k dispozici. Nesmí prozradit, odkud informace získal, hovoří obecně o větším počtu žáků.

- 6) **Spolupracujeme s rodiči obětí i agresorů.** Rodiče oběti informujeme o zjištěních a závěrech školy a domluvíme se na dalších opatřeních.

7) **Rozebereme situaci se třídou.**

Nutnou součástí je informování žáků celé třídy o závěrech výchovné komise. Úkolem učitele je přesvědčit žáky, že pracovníci školy dokáží zajistit ochranu slabých před silnými a respektování školního řádu.

Po vyšetření šikany a potrestání viníků je potřeba se třídou pracovat, budovat kamarádské vztahy.

Výchovná opatření: napomenutí, snížená známka z chování, přesunutí agresora do jiné třídy nebo střediska výchovné péče aj.

Situace, kdy škola potřebuje pomoc zvenku.

Postup: 1) Ochrana oběti.

- 2) Domluva s kolegy o spolupráci při vyšetřování.
- 3) Pokračovat v pomoci oběti.
- 4) Ohlásit celou věc policii.
- 5) Začít s vyšetřováním podle výše uvedené strategie – akce školy

Pomoc mimo školu

Škola má možnost obrátit se pro pomoc na:

- PPP v Českých Budějovicích
- Středisko výchovné péče, Dukelská ul., České Budějovice
- Policie ČR
- OSPOD – MÚ České Budějovice
- Theia

Evaluace

Jedná se o posouzení programu proti šikaně. Probíhá na pedagogických radách. Diskutujeme o problémech, se kterými jsme se setkali, a o jejich řešení.

Zpracovala: Mgr. Lenka Pfefferová